

‘De Belgische regering is blind’

Knack - 08 Feb. 2017
Knack Pagina 11

‘De Belgische F-16’s hebben in Syrië niets te zoeken.’ Dat was de harde boodschap van de Syrische president Bashar al-Assad voor een aantal Belgische journalisten, die hem afgelopen maandag in Damascus konden spreken.

Van 1 tot 8 februari bezoekt een informele Belgische parlementaire delegatie Syrië, op uitnodiging van de Syrische regering. Kamerlid Filip Dewinter (Vlaams Belang) is de feitelijke delegatieleider van een gezelschap, dat verder bestaat uit zijn partijgenoten Jan Penris (Kamerlid) en Frank Creyelman (ex-Vlaams Parlementslid) en Kamerlid Aldo Carcaci van de Parti Populaire. Samen met hen reisden journalisten van Knack, de VRT en Sudpresse mee om ter plaatse vast te stellen hoe het Syrische regime de zaken in handen neemt en zichzelf opnieuw wil presenteren als een noodzakelijke bondgenoot in de strijd tegen de Islamitische Staat en het oprukkende moslimfundamentalisme. Tegelijk wil Syrië zo spoedig mogelijk af van de embargo’s die verscheidene landen hebben opgelegd. Die zijn een gevolg van het feit dat mensenrechtenorganisaties sinds de uitbraak van de Syrische burgeroorlog in 2011 talloze getuigenissen verzamelden over geweldplegingen op de burgerbevolking, vaak begaan door het Syrische leger en onder verantwoordelijkheid van de Syrische overheid. En dus uiteindelijk ook van president Bashar al-Assad.

Bij het begin van zijn presidentschap, in 2000, was Assad nochtans de grote hoop van het Westen op voorzichtige hervormingen in een land waar al sinds 1963 onafgebroken een ‘staat van beleg’ gold. Bashar, de tweede zoon van president Hafez al-Assad, was eigenlijk niet voorbestemd om in de voetsporen van zijn vader te treden. Hij studeerde geneeskunde en genoot in het Londense Western Eye Hospital een bijkomende opleiding als oogarts. Maar toen in 1994 zijn oudere broer en ‘kroonprins’ Bassel stierf in een auto-ongeluk, keerde Bashar meteen terug naar Damascus. Een maand na het overlijden van zijn vader werd hij ‘verkozen’ als nieuwe president van Syrië.

Sindsdien is Bashar al-Assad alomtegenwoordig in zijn land: overal hangen foto’s van hem, alleen of naast zijn overleden vader. Zijn portret zie je naast snelwegen, op pleinen en dorpen, in ziekenhuizen, politiekantoren, aan de muur van kazernes en gevangenissen, maar ook in elk hotel, in alle cafés en restaurants. In Oost-Aleppo zal het nog jaren en jaren duren voordat het puin helemaal is geruimd, maar het regime plaatste ook in de meest verwoeste stadsdelen al honderden banieren en affiches met de beeltenis van Assad, als duidelijke claim dat er ook in dit felbevochten stuk Syrië maar één man de baas is. Een personencultus waarop de Turkse president Recep Tayyip Erdogan alleen maar jaloers kan zijn.

Des te groter is de confrontatie met Assad in zijn eigen paleizen. De eerste ontmoeting met zijn secretariaat vindt plaats in zijn monumentale werkpaleis, in de heuvels buiten Damascus. Het is een massief gebouw, stijl Koninklijke Bibliotheek van Brussel, maar dan ettelijke keren groter en met een imposante oprijlaan van honderden meters. Het interieur is verrassend genoeg uiterst sober, zelfs smaakvol: kale muren, met hier en daar wat moderne kunst.

De jonge staf op de persdienst is vriendelijk maar beslist. De Belgische journalisten mogen alle vragen stellen die ze willen, maar de Syriërs zullen controleren wat er naar buiten gaat. Geen Belgische camera, geen microfoon, zelfs geen gsm mag in de buurt van Assad komen. Het wijst op de veiligheidsobsessie van het Syrische regime: meer dan één politicus uit het Midden-Oosten is al vermoord door schiettuig of explosieven uit een camera.

Wanneer we één dag later naar president Assad zelf gebracht worden, gaat het een andere kant op: naar verluidt verhuist de Syrische president, alweer om veiligheidsredenen, voortdurend van paleis. In een residentiële buitenwijk van Damascus rijden we de oprijlaan op van een mooi landhuis, met een tuin vol ceders. De stijl is eerder oriëntalistisch, het gebouw dateert van 1910, de laatste jaren van het Ottomaanse Rijk. Ook hier ontbreekt elk spoor van clichés van oosterse opulentie of de paleizen van de kaliefen van weleer: een sobere inrichting, met smaak aangekleed.

Het is vreemd om de hand te schudden van het staatshoofd wiens portret alomtegenwoordig is. In zijn hele optreden straalt de 52-jarige Assad – die in de genadeloze burgeroorlog een vreselijk track-record heeft opgebouwd op het vlak van mensenrechten – goede manieren uit, intelligentie en verfijnde cultuur. Hij spreekt uitstekend Engels, en antwoordt to the point op de vragen – wanneer hij dat wil, tenminste.

Meneer de president, eind januari kwamen in de Kazachse hoofdstad Astana vertegenwoordigers van de Syrische regering, de rebellen, Iran, Rusland en Turkije samen om een staakt-het-vuren te bespreken. Hoe ziet u nu de weg naar vrede?

BASHAR AL-ASSAD: Als u het over vrede hebt, kan ik u vertellen dat de onderhandelingen van Astana daar los van staan. De voornaamste vraag is: hoe kunnen we de stroom van terroristen naar Syrië stoppen? Hoe kunnen we de steun van Turkije, de golfstaten of van Europese landen als Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk stoppen, of van de Verenigde Staten? Pas als dat ophoudt, kunnen we praten over de politieke procedure. Het is te vroeg om te oordelen wat Astana waard is. Het is alvast positief dat de eenheid van Syrië gegarandeerd wordt, en dat het Syrische volk de mogelijkheid krijgt om over zijn toekomst te beslissen. Maar we zijn er nog lang niet. Ik denk dat er nog enkele vervolgen op Astana zullen komen.

We hebben ondertussen al talloze schendingen van het staakt-het-vuren gezien. Bestaat het nog, of is het dood en begraven?

ASSAD: Het is zeker niet dood. Het is normaal dat er bij een staakt-het-vuren individuele schendingen gebeuren, dat zie je bij elk conflict. Dat wil niet zeggen dat de regering of gelijk welke partij er de gewoonte van maakt om het staakt-het-vuren te schenden. Tot op heden houdt het stand.

Zijn in de strijd tegen de IS echt alle middelen toegestaan?

ASSAD: Wat verstaat u onder 'alle middelen'?

Léttelijk: alle middelen.

ASSAD: Indien u 'alle militaire middelen' bedoelt, zeg ik: 'Ja, natuurlijk.' De terroristen vallen het volk aan. Dan heb ik het niet alleen over de IS, ook Al-Nusra en de aan Al-Qaeda gelieerde groeperingen. Als die burgers onthoofden en het hele land vernietigen, is het onze grondwettelijke plicht om de Syrische burgers te verdedigen.

Maar u hebt ook de grootschalige vernietigingen in Aleppo gezien. Was er echt geen andere manier om dat te doen?

ASSAD: Sinds het begin van de oorlog in Syrië hebben we al het mogelijke gedaan. We hebben geprobeerd om iedereen aan de onderhandelingstafel te krijgen. Maar iedereen weet dat terroristische groepen zoals Al-Qaeda, Al-Nusra en de IS niet klaar zijn voor dialoog. Dat geven ze zelf ook toe. Ze aanvaardden geen democratische rechtsstaat. Dat zou u als Europeaan toch moeten weten. Ik geloof niet in dialoog met Al-Nusra en Al-Qaeda. Maar als bepaalde strijders die voorwaarden toch zouden aanvaarden en bereid zijn om hun wapens in te leveren, zijn we uiteraard bereid om hen amnestie te verlenen.

België draagt met zes F-16's bij aan de strijd tegen de IS. Bent u de Belgische regering daar dankbaar voor?

ASSAD: Laat ik eerlijk zijn: er is helemaal geen operatie tegen de IS. De Amerikaanse coalitie tegen de IS was een zuiver cosmetische operatie. Het was een denkbeeldige alliantie, want de IS bleef gewoon groeien. Bovendien was de ingreep illegaal, omdat ze gebeurde zonder toestemming van de Syrische regering. Dat is een schending van onze soevereiniteit. Ze zijn er niet in geslaagd om ook maar één Syrische burgerdode te verhinderen. Waarom zouden wij dan dankbaar moeten zijn?

U hebt verscheidene keren gezegd dat het aan de Syrische burgers is om te beslissen wie hun leider is. Bent u bereid om op te stappen, als zij dat willen?

ASSAD: Dat spreekt vanzelf, want de grondwet stelt de president aan of ontheft hem van zijn functie, op basis van de stembusgang. Als je de steun van het volk niet hebt, kun je in Syrië niets bereiken, zeker niet tijdens een oorlog. Tijdens een oorlog is het belangrijkste de steun van de mensen om het land herop te bouwen, om te zorgen voor stabiliteit en veiligheid. Zonder kun je niets bereiken. Dus het antwoord op uw vraag is: ja, natuurlijk.

De familie Assad is al meer dan veertig jaar aan de macht in Syrië. Kunt u zich uw land voorstellen zonder dat er een Assad de leiding heeft?

ASSAD: Natuurlijk. Het land is geen familie-eigendom. President Assad (Hafez al-Assad, vader van Bashar al-Assad, nvdr) overleed, ik werd verkozen, en daar zat hij voor niets tussen. Toen hij president was, speelde ik geen enkele rol in de regering. Als hij mij als opvolger had gezien, had hij me wel een post gegeven. Dat was niet zo. Wat veel westerse media bij mijn verkiezing beweerden, klopt dus niet: 'Hij volgde zijn vader op', of 'zijn vader heeft hem het presidentschap gegeven'. Syrië is eigendom van de Syriërs, en elke Syrische burger kan aanspraak maken op die functie.

Kan de EU of de NAVO een rol spelen in de heropbouw van uw land?

ASSAD: Je kunt die rol niet spelen als je tegelijk Syrië vernietigt. De EU steunt sinds het begin de terroristen in Syrië, die onder verschillende noemers opereren: 'humanitaire', of 'gematigden', enzovoorts. Terwijl de steun in werkelijkheid ging naar Al-Nusra en de IS, die van bij het begin extremisten waren.

In de eerste plaats moeten de EU en de NAVO een heel duidelijke positie innemen tegenover de soevereiniteit van Syrië. Ze moeten stoppen met de steun aan de terroristen. Dan kunnen de Syriërs, hoe zal ik het zeggen, aanvaarden dat die landen een rol kunnen spelen. Dat gezegd, stel die vraag aan om het even welke Syriër, en hij zal zeggen: 'Nee, dat slikken we niet. Die landen hebben mensen gesteund die ons land ten gronde hebben gericht, we willen hen hier niet.'

Kan België volgens u een rol spelen in Syrië?

ASSAD: Ik zal het over de positie van Europa in het algemeen hebben. Veel mensen in onze regio vinden dat de Europeanen politiek niet bestaán. Ze volgen gewoon hun meesters: de Amerikanen. Deze vraag gaat dus eigenlijk over de VS, en Europa zal gewoon doorvoeren wat de Amerikanen willen. De EU-lidstaten bestaan niet als onafhankelijke landen – en België is nu eenmaal lid van de Europese Unie.

In Washington is een nieuw bewind aan de macht, met Donald Trump als president. Wat verwacht u daarvan? Wilt u nauw met hem samenwerken?

ASSAD: De uitspraken van Trump, tijdens en na zijn campagne, zijn veelbelovend. Hij maakt een prioriteit van het bestrijden van terroristen, en dan vooral de IS. Dat vragen wij al zes jaar. Het is veelbelovend, maar we zullen moeten afwachten. Het is nog vroeg om iets in de praktijk te verwachten. Mogelijk komt er een samenwerking tussen de VS en Rusland. Dat zou positief zijn voor de rest van de wereld, Syrië inbegrepen.

Als u terugkijkt op de voorbije jaren, zijn er dan dingen waarvan u spijt hebt?

ASSAD: Je kunt spijt hebben van elke fout. Dat geldt voor elke mens.

Hebt u fouten gemaakt?

ASSAD: Als mens moet ik fouten maken. Anders ben ik geen mens.

Wat beschouwt u als een fout?

ASSAD: Wanneer je een foute beslissing neemt, of iets verkeerd doet. Het hangt af van de situatie. Maar als u het over de crisis wilt hebben: van bij het prille begin hebben we drie beslissingen genomen. Het terrorisme bestrijden – volgens mij een goede zaak. De dialoog aangaan met de Syriërs – volgens mij een goede zaak. En antwoorden op elk politiek initiatief, of het nu oprecht was of niet – volgens mij een goede zaak. En we hebben de verzoening tussen de Syriërs gesteund.

Had deze oorlog vermeden kunnen worden?

ASSAD: Nee. Er waren kwade bedoelingen mee gemoeid. Natuurlijk waren er ook al voor de oorlog veel problemen in Syrië. Dat maakt ons land kwetsbaar. Maar het waren landen als Saudi-Arabië, Qatar, Turkije, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten die daar misbruik van hebben gemaakt: zij wilden Syrië destabiliseren.

U hebt net een informele Belgische parlementaire delegatie ontvangen met Filip Dewinter en Aldo Carcaci. Beschouwt u hen als vrienden?

ASSAD: Zulke bezoeken draaien niet om vriendschap. Als politicus kom je niet naar Syrië om je vriend te bezoeken, je komt om te zien hoe het hier toegaat. Meneer Dewinter en meneer Carcaci komen ook niet naar hier omdat ze mijn politieke bondgenoten zouden zijn. Ze komen omdat de Belgische regering blind is, zoals veel Europese regeringen, voor wat er in Syrië gebeurt – en omdat ze daar bijgevolg ook geen rol in kan spelen. Hun delegatie komt namens de hele Belgische bevolking, ze zijn er als het ware de 'ogen' van. Als ze met mij spreken, doen ze dat niet vanwege mij persoonlijk. Ze doen het omdat ik een van de spelers in het Syrische conflict ben, en het vanzelfsprekend is dat mijn standpunt aan bod komt.

Na de overwinningen in Aleppo en Wadi Barada naderen uw troepen de stad Al-Bab. Denkt u dat hun belangrijke overwinningen de houding van de Europese regeringen tegenover de Syrische regering kunnen veranderen?

ASSAD: Die vraag moet u aan hen voorleggen. Wat ons betreft, is het ónze oorlog. We moeten elke centimeter Syrisch grondgebied bevrijden van de terroristen. Als de Europese regeringen denken dat hun inspanningen tevergeefs waren, is dat des te beter: misschien stoppen ze dan hun steun aan terroristische groepen waar de Syrische bevolking toch niet achter staat, die alleen op Europa en de wahabitische Golfstaten kunnen rekenen, en die alleen uit zijn op meer terrorisme en extremisme in Syrië.

De voorbije twee jaar is de wereld veranderd. De VS zijn veranderd, de situatie in Syrië is veranderd, net zoals die in deze hele regio. Maar twee dingen zijn nog niet veranderd. Eén: Al-Qaeda is er nog altijd, via de IS en Al-Nusra. En twee: de mentaliteit van de Europese vertegenwoordigers blijft dezelfde. Ze leven in het verleden.

Moet het Internationaal Strafhof in Den Haag na de oorlog de misdaden tegen de mensheid onderzoeken die tegen de Syrische bevolking zijn begaan?

ASSAD: We weten allemaal dat zulke instellingen bevooroordeeld zijn, vooral door de Amerikaanse, Franse en Britse invloed. De meeste van die instellingen zorgen helemaal niet voor stabiliteit in de wereld, ze proberen de waarheid niet boven te spitten. Ze zijn gepolitiseerd. De agenda van de Amerikanen, de Fransen, de Britten uitvoeren: alleen daar is het hen om te doen.

Het is mijn taak als president – en hetzelfde geldt voor de regering en het leger – om Syrië te verdedigen, met alle beschikbare middelen. Wat het Strafhof of eender welke andere internationale instelling daarvan denkt, laat ons koud.

Aanvaardt u de Syriëresoluties van de Verenigde Naties?

ASSAD: Ook die zijn meestal vooringenomen. Misschien hebben landen als Rusland en China er net daarom hun veto tegen gesteld, voor het eerst in jaren: zij wéten hoe de vork hier aan de steel zit. Dus nee: we aanvaardden de VN-resoluties niet. Helemaal niet.

Door WALTER PAULI

Copyright © 2017 Roularta Media Group. Alle rechten voorbehouden